

О.С.Комар

БРИТАНСЬКА МОДЕЛЬ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВХОДЖЕННЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

На сучасному етапі становлення України як держави в галузі освіти постає проблема неконкурентоспроможності випускників вищих навчальних закладів на європейському ринку праці, що зумовлено зниженням рівня якості освіти. Це зобов'язує науковців та фахівців глибше аналізувати тенденції в європейській та світовій освіті.

Розвиток України як самостійної держави викликав кардинальні зміни в суспільному житті, зумовив перегляд характеру функціонування соціальних інститутів та структур, зокрема в освітній галузі. Внаслідок демократичних перетворень в Україні чітко простежуються дві домінуючі тенденції: з одного боку – відродження національної самосвідомості, української культури і мови, з іншого – прагнення інтеграції у світове та європейське товариство, що вимагає орієнтації на інтеркультурну освіту.

Останнім часом відбулося чимало заходів, присвячених проблемі оновлення вищої школи України. Темою семінарів, зустрічей, прийому в нашій країні експертів Ради Європи з проблем вищої освіти були зміни, які мають відбутися в університетській ланці нашої вищої освіти з огляду на майбутнє приєднання України до Болонського процесу, кінцевою метою якого є створення єдиного європейського освітнього простору. Водночас участь вищої освіти України в Болонських перетвореннях має бути спрямована на її розвиток і набуття нових якісних ознак, при чому еволюції системи освіти не повинна відокремлюватись від інших сфер суспільства, вона має розвиватися в гармонійному взаємозв'язку із суспільством в цілому.

У модернізації системи вищої освіти в Україні є деякі спільні ознаки з Болонським процесом, але за більшістю напрямів вона йому не відповідає, що зумовлено тим, що вихідні концепції такої модернізації не були зорієнтовані на інтегрування національної системи освіти в європейський простір. Тож концепція реформування вищої освіти повинна бути докорінно переглянута й створена програма її зближення з європейським освітнім і науковим простором.

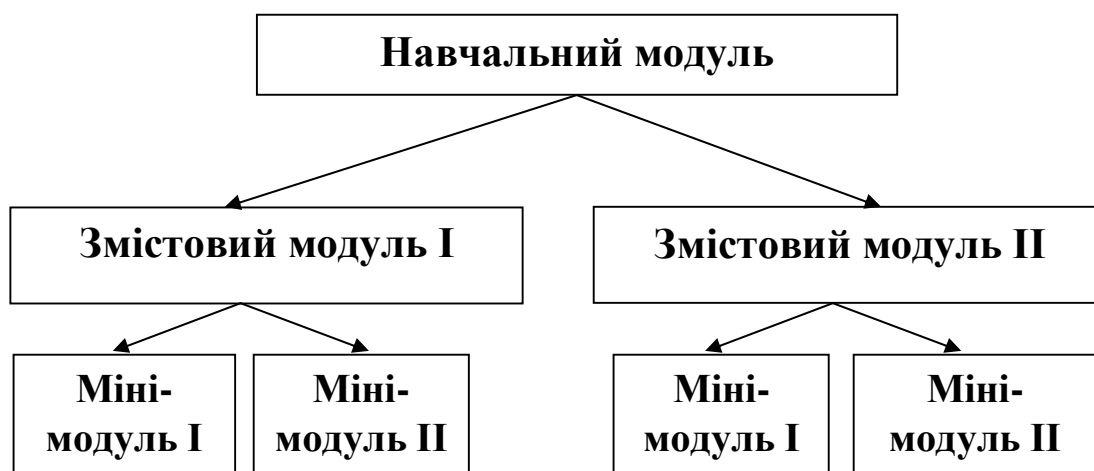
Основними аспектами входження національної вищої школи в європейський освітній та науковий простір є впровадження двоступеневої системи підготовки фахівців (бакалавр-магістр) та нетрадиційних підходів до підготовки кваліфікованих кадрів (кредитно-модульна система навчання, рейтинго-модульна система оцінювання), що дасть змогу поєднати інтереси особи з інтересами суспільства в умовах ринкової економіки.

В даному ракурсі особливо важливим стає досвід Великої Британії, яка однією з найперших країн почала використовувати нетрадиційні підходи до підготовки спеціалістів взагалі, і педагогічних кадрів зокрема.

В системі вищої педагогічної освіти Великої Британії за останні роки сталися значні зміни. Основна мета професійно-педагогічної підготовки вчителів набула нового змісту: сформуванати педагога-дослідника, мислячого практика, який володіє професіоналізмом і компетентністю. У зв'язку з цим була здійснена переоцінка змісту педагогічної освіти та підходів до підготовки педагогічних кадрів, розроблені нові навчальні плани, скоректовані програми з предметів психолого-педагогічного циклу з метою посилення їх аксиологічних орієнтирів, випробувані нові форми побудови навчального процесу. Сектор вищої педагогічної освіти поступово переходить до використання кредитно-модульної системи навчання та рейтинго-модульної системи оцінювання.

Кредитно-модульна система підготовки фахівців є найпрогресивнішою та найактуальнішою серед існуючих освітніх систем на даний момент. Вона допомагає здійснювати підготовку фахівців за індивідуальними освітньо-професійними програмами, сформованими на підставі освітньо-кваліфікаційних характеристик для певних спеціальностей, вимог замовників та індивідуальних бажань студента, пов'язаних з його баченням перспектив майбутньої професійної кар'єри. Кредитно-модульна система дає змогу формувати індивідуальну освітньо-професійну програму підготовки студента на підставі переліку змістових модулів. Навчальна дисципліна складається з тісно пов'язаних між собою змістових модулів – логічно завершених частин теоретичного та практичного навчального матеріалу, які вивчаються протягом навчального року.

У практиці британської освітньої системи модуль – це така програмно-змістова одиниця порівняно завершеного циклу навчання, що характеризується дидактичною вираженістю цілей, форм, методів і засобів роботи вчителя з учнями. Основою конструювання такого рівня програм є принципи, критерії і правила вибору змісту того чи іншого навчального курсу як завершеної сукупності змістових модулів. Модель кредитно-модульної системи виглядає таким чином:

де кожний наступний структурний компонент розкриває зміст попереднього та реалізує його завдання.

Далі визначаються можливості освітнього закладу щодо системного переходу на нові програми та здійснюється пропедевтичне оцінювання результативності такого нововведення з огляду на якість досягнення конкретних навчально-виховних завдань. Насамкінець розробляється дидактичний матеріал для спільної діяльності педагога і студентів в умовах модульно організованого навчання і, після реалізації відповідної програми, перевіряється її результативність та проводиться незначна корекція змісту окремих модулів.

Індивідуальна освітньо-професійна програма охоплює обов'язкові її вибіркові змістові модулі. Формування індивідуальної програми за певним напрямом або спеціальністю передбачає можливість вибору самим студентом змістових модулів. Кредитно-модульна система дає змогу здійснювати перехід між спорідненими напрямками підготовки або спеціальностями. Індивідуальна освітньо-професійна програма формується з участю студента і під керівництвом викладача-куратора, основним завданням якого є надання кваліфікованих консультації та рекомендації щодо формування індивідуальної навчальної системи студента та її реалізації протягом усього періоду навчання.

Зарахування змістових модулів, введених у річну навчальну програму, здійснюється шляхом складання студентом певного виду підсумкового контролю протягом навчального року без організації заліково-екзаменаційних сесій, однак із дотриманням термінів, визначених графіком підсумкового контролю. Для цього використовується рейтинго-модульна система, яка характеризується рейтинговою системою оцінювання успішності навчання та визначення рейтингу студентів. В її основі лежить поопераційний контроль накопичення рейтингових балів за різнобічну навчально-пізнавальну діяльність за певний період навчання. У системі рейтингів використовуються рейтинг із дисципліни, семестровий, інтегральний рейтинг студента. Оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів реалізується за бальною системою. На основі балів, які студент заробляє протягом певного періоду навчання, складається його рейтинг. На основі рейтингу студенту зараховуються модулі. Підсумкова оцінка з дисципліни формується з двох складових – результатів поточної Діяльності та результатів діагностики знань у формі іспиту (заліку), причому вони мають взаємопов'язане значення, тобто набравши певну кількість балів після закінчення вивчення модуля, групи модулів або в кінці семестру, студент може бути звільнений від проміжного (модульного) або підсумкового контролю. На підсумковий контроль (іспит) виносять завдання, які мають узагальнюючий характер і дають можливість оцінити рівень творчого, цілісного бачення курсу, вміння синтезувати отримані знання, використовувати їх для аналізу ситуації та формулювання власного ставлення до тих чи інших проблем. Варто зазначити, що підсумковий контроль у формі заліку або іспиту проходить по закінченні вивчення семестрового курсу з предмета, оскільки екзаменаційна сесія як така у кредитно-модульній системі не використовується. Облік рейтингу

ведеться викладачем конкретного предмета з урахуванням змін на кожному занятті.

Впровадження елементів британського досвіду використання нетрадиційних підходів у підготовці вчительських кадрів в українських вищих педагогічних закладах, зокрема кредитно-модульної системи, може суттєво покращити ситуації у сфері вищої освіти України, позитивно вплинути на подальший розвиток процесу підготовки педагогічних кадрів, надати навчальному процесу особистісно-спрямованого характеру.

Навчання за такою схемою додає студенту впевненості у своїх силах, оскільки саме він вирішує, як розподілити власні сили протягом процесу навчання і заробити необхідну кількість балів. Крім того, студент може бути звільнений від складання заліків чи іспиту за умови, що він матиме відповідний рейтинг, і це має велике значення в психологічному плані саме для нього як безпосереднього учасника освітнього процесу.

Крім того, використання кредитно-модульної системи в навчальному процесі додасть студентам мобільності. Студент зможе засвоїти одну програму, отримати певну кваліфікацію, а потім – другу, або попри програму обраної спеціальності паралельно вивчати інші курси й отримати відповідний сертифікат, що прослухав їх у певному обсязі і має певну оцінку. Тоді, завершивши навчання з основної спеціальності, студент матиме змогу продовжити його ще з одного фаху. При зміні напрямку навчання студенту можуть зараховувати ті дисципліни, які він уже засвоїв.

Перевагами кредитно-модульної системи є:

- зацікавленість студента в отриманні високого рейтингового бала за рахунок активної роботи на заняттях;
- підвищення мобільності студентів під час навчального процесу;
- можливість повніше і реальніше оцінити знання студентів;
- вагомий вплив балів за залікові заняття та семестровий рейтинг, стимуляція виконання наукової роботи на високому теоретичному та практичному рівнях.

Використання кредитно-модульної системи дозволяє:

- досягти активного самостійного учіння з боку студентів;
- реалізувати суб'єктно-об'єктні відношення між педагогом і студентом;
- забезпечити досягнення практично всіма студентами засвоєння навчального матеріалу;
- створити реальні можливості для творчої діяльності студентів.

Виходячи з цього, повинна бути докорінно переглянута концепція реформування вищої освіти й створена програма її зближення з європейським освітнім і науковим простором, що може бути реалізовано за допомогою введення в навчальний процес навчальних програм, побудованих на засадах кредитно-модульної системи навчання.

Список використаних джерел

1. Homerton College. Cambridge. Bachelor of Education Degree.

Professional Preparation Outline. – 2002-04.

2. University of London. External Programme. – London. – 2003.
3. Word Education Encyclopedia. Vol. II. Oxford: №1. – 2002.